№ 174 (1238)

Аўторак, 18 верасня 2001 г.
Выдаецца з ліпеня 1995 г.
на беларускай і рускай мовах
Перыядычнасць —
5 разоў у тыдзень

Кошт: у кіёсках і крамах — 120 руб.,
у індывідуальных гандляроў — свабодны.

Народная Воля

На прастор, на шырокі разлог
Выхадзі, мой народ, грамадою...
Якуб Колас

НАДВОР'Е

Сёння ўдзень па краіне захаваецца воблачнае з праясненнямі надвор'е, у паўднёва-заходніх раёнах — кароткачасовыя дажджы. Вецер паўднёва-ўсходні, 6—11 м/с, месцамі парывы да 15—20 м/с. Тэмпература паветра ў Гродне — +16...+18, Брэсце — +17...+19, Магілёве — +17...+20, Мінску — +20...+21, Гомелі каля +22.

У наступныя двое сутак чакаецца пераменная воблачнасць, 19-га па паўднёвым захадзе, 20-га ў цэнтральных раёнах кароткачасовыя дажджы. Вецер усходні, 6—11 м/с, парывы да 14. Тэмпература паветра 19-га ўначы — +8...+13, удзень — +15...+22, 20-га ўначы — +6...+11, удзень — +14...+19.

Іх лёс хвалюе Беларусь!

Юрый ЗАХАРАНКА

863 дні таму знік.

Віктар ГАНЧАР

731 дзень таму знік.

Анатоль КРАСОЎСКІ

731 дзень таму знік.

Дзмітрый ЗАВАДСКІ

435 дзён таму знік.

Андрэй КЛІМАЎ

1314 дзён за кратамі.

Прэзідэнту
Злучаных Штатаў Амэрыкі
Джорджу Бушу

Спадар прэзідэнт!

Выказваем глыбокае спачуваньне Вам і ўсяму амэрыканскаму народу ў гэту цяжкую гадзіну. Мы з Вамі смуткуем і лічым, што гэтая трагедыя больш паяднае ўсіх людзей Зямлі, якія хочуць аднапалярнага сьвету, у якім ня будзе супрацьстаяньня людзей і дзяржаў, ня будзе дыктатур і дыктатараў, а будзе Босская філясофія.

Ад супольнасьці фірмы "Даўмонт"
Ян ДАЎМАТОВІЧ.

г.Салігорск.

ПОЗОР

ЖИВОТНЫЙ СТРАХ

Марина КОКТЫШ

В конце марта этого года некоторым членам Палаты представителей и Совета республики "Народная воля" задала вопрос: **"Что лично Вы предприняли для того, чтобы власти скорее пролили свет на судьбы пропавших людей?".** Ответы политиков шокировали однотипностью и цинизмом: *"Я не занимаюсь политикой, я — человек искусства", "Не впутывайте меня в политику", "А почему я должен заниматься этим вопросом?"*. Тогда многие из них искренне обиделись на справедливый комментарий, в котором "Народная воля" назвала их марионетками. Потому что известные и даже знаменитые, они ничем не выделяются в сомнительных "палатах", верхних и нижних, ибо стали частью единого механизма — той авторитарной системы, которая уже восьмой год действует в стране. Прошло полгода. Обнародованы рапорты генерала Лопатика и полковника Алкаева. На видеокассетах заговорили некоторые свидетели убийств Захаренко, Гончара, Красовского и Завадского. Однако попрежнему молчат те, кого обвиняют в уничтожении этих людей.

Как теперь реагируют на новые подробности "громких исчезновений" так называемые депутаты? Что собираются предпринять? В канун очередной годовщины исчезновения В.Гончара и А.Красовского с этими вопросами мы обратились к тем, кто публично считает себя демократом — члену постоянной комиссии Палаты представителей Национального собрания Республики Беларусь по законодательству и судебно-правовым вопросам **Ольге АБРАМОВОЙ** и члену комиссии по государственному строительству, местному самоуправлению и регламенту **Владимиру НОВОСЯДУ.**

Ольга Михайловна без особого энтузиазма отреагировала на просьбу, хотя от разговора не отказалась.

— У вас всегда очень интересные заголовки, я отдаю должное вашему журналистскому мастерству и постановке вопросов, — начала Абрамова. — Но появляются комментарии, которые задают рамочные условия, и в результате получается далеко не то, что ты в реальности говорил.

— Вашу речь мы никогда не искажали, приводили дословно. А комментарии — это наше право.

— Правильно. А когда потом у вас появляется заголовок нечто вроде (я уже не помню, как дословно) — "Позор нации"... Это вот я позор, другие позор, вы знаете... Мягко говоря, это вызывает "приятное" чувство удивления... Выражаю свое восхищение.

— Ольга Михайловна, можно мы все-таки перейдем к вопросам?

— Да, пожалуйста.

— 16 сентября исполнилось два года, как пропали Виктор Гончар и Анатолий Красовский. Вы в Палате представителей олицетворяете, скажем так, демократов...

— Нет, я олицетворяю позор нации, судя по вашей газете.

—...После того как в прессе были опубликованы рапорты генерала Лопатика и полковника Алкаева, как депутат Вы пытались проявить интерес к этим делам, скажем, узнать, как продвигается расследование?

— Безусловно. Интерес этот у меня есть с момента исчезновения этих людей. Тем более что большинство из пропавших я знаю лично, и меня их судьба волнует чисто по-человечески. Но хочу повторить вам еще раз: в оперативно-розыскную деятельность лично я как депутат вмешаться не имею права. И вообще, мне кажется, что кроме того, что делается на уровне массовой кампании, делается справедливо для привлечения внимания общества. Беларусь остро нуждается в создании системы законодательства по гражданскому контролю за деятельностью силовых структур. Я над этим работаю с 1997 года. И ситуация, при которой общество не имеет информации по столь животрепещущим вопросам, не была бы возможна, если бы такое законодательство в Беларуси существовало и действовало. И такие предложения я делала с 1997 года. В том числе обращалась к руководителям ряда оппозиционных партий. И никто из них не поддержал необходимость разработки такого законодательства, за исключением, если мне не изменяет память, Павла Козловского. В этом направлении я буду продолжать работать.

К тому же у меня была встреча по этому же вопросу с Наумовым, но в интересах следствия, к сожалению, говорить о том, что мы обсуждали в течение полутора часов, я не могу.

— Если не ошибаюсь, Лукашенко в одном из своих выступлений пообещал включить Вас в депутатскую комиссию, которая якобы будет курировать расследование громких дел...

— Если честно, я не слышала этого выступления. Но, насколько мне известно, мне было предложено как бы, если будет эксгумация, то присутствовать при эксгумации.

— При эксгумации трупов Захаренко, Гончара, Красовского и Завадского?

— Я шучу.

— Это шутка?!

Ольга АБРАМОВА

Владимир НОВОСЯД

— Вот что я хочу сказать: я вам свою позицию обозначила. Буду продолжать работать по тем направлениям деятельности, по которым считаю нужным работать. Я считаю, что должны быть изменены рамочные условия подхода к рассмотрению подобных вопросов. Но при этом без права вмешательства в оперативно-розыскную деятельность. Журналисты могут проводить свои журналистские расследовния. Общественность узнает какие-то вопросы, адекватно или неадекватно, в освещении журналистов. До тех пор, пока мы не добьемся парламентского контроля за деятельностью силовых структур, причем надо тоже воспринимать это соответственно так, как это есть в развитых странах. Мы имеем право на получение информации, в то же время не препятствуя специфической деятельности силовых структур на этом направлении. Здесь нужно работать именно по этому направлению. И еще. Нет ничего тайного, что когда-либо не стало бы явным. Наберитесь терпения. Это все, что я могу вам сказать.

...Владимир НОВОСЯД попросил все адресованные ему вопросы изложить в письменном виде и сбросить по факсу: *"Я завтра приду на работу, отвечу и вам их отправлю"*. Новосяд также потребовал, чтобы его ответы были опубликованны именно в том виде, в котором будут написаны. Вплоть до сохранения авторских знаков препинания. Без всяких оскорбительных комментариев и провокационных заголовков. "Народная воля" гарантировала напечатать все в нетронутом виде. Даже без корректорских правок. Однако на следующий день Владимир Владимирович категорически отказался ответить на сформулированные вопросы, заявив: *"Факс я получил. Но все, что я хотел сказать по этому поводу, я уже давно сказал с парламентской трибуны. Когда мне есть что сказать, я всегда пользуюсь трибуной"*. И продолжил: мол, только благодаря мне почти все независимые журналисты получили аккредитацию в Овальный зал, 2 октября начинается сессия, приходите на заседания, слушайте выступления депутатов и пишите материалы. *"А на вопросы, поймите меня правильно, я отвечать не буду. И вообще, мне не хотелось бы продолжать этот бессмысленный диалог"*, — отрезал Новосяд и положил трубку.

Анатолий Лебедько, председатель Объединенной гражданской партии, сказал, что региональная организация, в рядах которой состоит Владимир Новосяд, уже несколько раз инициировала вопрос об исключении "палаточника" из рядов ОГП. "Однако руководство партии посчитало, что в данный момент это не является приоритетным для деятельности Гражданской партии. У нас есть другие более важные задачи. Хотя этот вопрос не может долго находиться в стадии ожидания. Думаю, руководство партии в данном случае просто займет нейтральную позицию и вообще отдаст этот вопрос на откуп региональной организации, в которой состоит Владимир Новосяд.

Хочу заметить, что поведение Новосяда ни в коем случае не говорит о том, что далеко не все члены ОГП поддерживают акцию "Цепь неравнодушных людей", инициатором которой является ОГП. Новосяд — единственный, кто занимает такую позицию".

Кстати, вот перечень вопросов, который почему-то смутил или испугал молодого и некогда отважного депутата Новосяда:

— В свое время в Министерство внутренних дел Вы направили депутатский запрос с просьбой проинформировать Вас, имеются ли подозреваемые по уголовным делам, возбужденным по факту исчезновения белорусских политиков. После того, как в прессе были опубликованы рапорты генерала Лопатика и полковника Алкаева, подлинность которых подтвердил министр Наумов, Вы не пытались с ним встретиться и узнать, как продвигается расследование?

— Почему бы Вам не направить аналогичный депутатский запрос нынешнему Генеральному прокурору Беларуси Виктору Шейману, которого подозревают в причастности к убийствам Гончара и Красовского?

— После первой встречи с министром Наумовым Вы были уверены, что все эти люди живы. После ознакомления с рапортами по-прежнему в это верите?

— В интервью "Народной воле" Вы заявили: "Лично я выполню все от меня зависящее, чтобы скорее узнать правду о похищении Захаренко, Гончара, Красовского и Завадского. Буду и дальше каким-то образом способствовать раскрытию этих дел". Если не секрет, что собираетесь предпринять в ближайшем будущем?

— Вы общались с женами пропавших? С кем именно?

— 16 сентября — два года с того дня, как пропали Гончар и Красовский. Что за это время Вы как человек, политик и депутат сделали для того, чтобы власти пролили свет на судьбы этих людей?

Непонятно, что так злит некоторых политиков, когда к ним обращаешься с вопросами о судьбе Захаренко, Гончара, Красовского и Завадского. Собственная беспомощность и бессилие? Причастность к власти, которую обвиняют в убийствах? Животный страх ляпнуть что-то не то, впасть в немилость и пополнить ряды исчезнувших?

У некоторых депутатов тема пропавших превратилась в хороший повод для шуток. Страшных и циничных.

Многие считают, что 9-е сентября похоронило тему исчезнувших политиков. Если не навсегда, то по крайней мере до следующих президентских выборов. А потому пока можно праздновать победу. Спокойно глушить водку, упиваться властью и посылать всех подальше. И наконец-то засыпать без димедрола и нервной дрожи в коленках.

Но однажды неизбежно придется держать ответ. В том числе и нынешним "палатникам". Если не в первую, то во вторую очередь.

В Беларуси не будет спокойствия, пока люди до мельчайших подробностей не узнают, что случилось с Захаренко, что случилось с Гончаром и Красовским, что случилось с Завадским, другими внезапно исчезнувшими известными и малоизвестными гражданами.

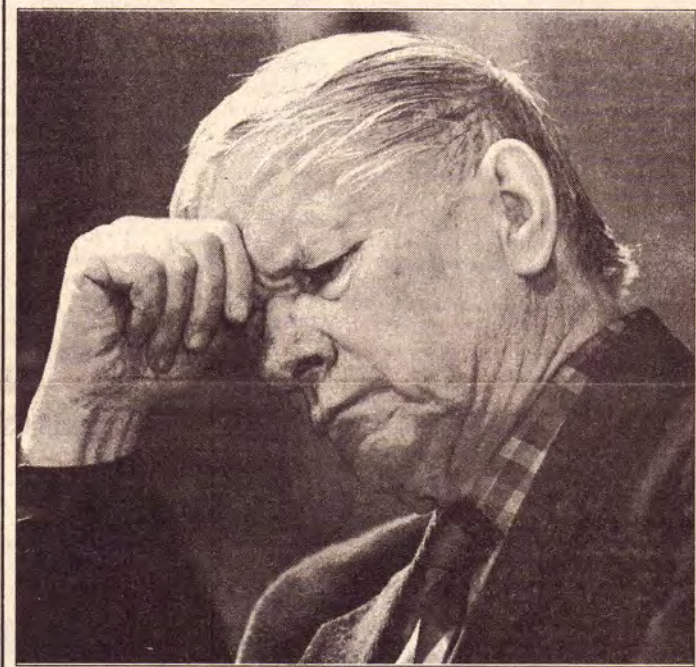
В Беларуси не будет спокойствия, пока хоть один убийца будет на свободе.

ПАЗІЦЫЯ

Васіль БЫКАЎ:

"Жульніцкія і шулерскія прыёмы мелі месца на прэзідэнцкіх выбарах..."

Як мы ўжо паведамлялі, днямі знакаміты беларускі пісьменнік Васіль Быкаў сустрэўся ў Празе з прэзідэнтам Чэхіі Вацлавам Гавелам. Адразу пасля сустрэчы карэспандэнт радыё "Свабода" узяў у Быкава інтэрв'ю. З некаторымі скарачэннямі мы друкуем яго на старонках "Народнай волі".

— Васіль Уладзіміравіч, што для Вас было найбольш істотным у гутарцы з Гавелам?

— Прэзідэнт Гавел найбольш цікавіўся вынікамі нядаўніх прэзідэнцкіх выбараў у Беларусі. Вынікі гэтыя яго, мяркуючы па ўсім, здзівілі, як здзівілі яны і дэмакратыю ўсяго свету. І ён жадаў удакладніць, наколькі гэтыя лічбы адпавядаюць сапраўднасці. Я, канешне, не мог задаволіць гэтай цікавасці прэзідэнта, таму што я не ведаю сапраўднай цаны гэтых лічбаў і як яны здабываліся. Ды, відаць, гэтага не ведае ніхто. Таму што жульніцкія і шулерскія прыёмы, натуральна, не раскрываюцца. А яны, безумоўна, мелі месца ў беларускіх выбарах, і гэтым вельмі занепакоены і Чэхія, і наогул Еўропа. Былі таксама зададзены і іншыя пытанні, галоўным чынам пра палітыку і эканамічнае развіццё Беларусі.

— Калі гаварыць пра нейкае будучае супрацоўніцтва Беларусі з Чэхіяй, у якіх галінах, якія сектары грамадства маглі б супрацоўнічаць?

— Маглі б супрацоўнічаць пры добрай волі двух бакоў усе сектары грамадства, якія толькі ёсць у Беларусі і ў Чэхіі. Таму што з боку Чэхіі ў наяўнасці гэтая воля і гэтае жаданне. Чэхі памятаюць сваё нядаўняе мінулае, як яны столькі гадоў былі, па сутнасці, у рэжыме акупацыі адной вялікай звышдзяржавы, і таму яны вельмі адчуваюць патрэбу Беларусі ў дэмакратычным развіцці. Але ёсць рэчы, якія не даюць рэалізавацца такой магчымасці. І гэта непакоіць Чэхію.

— Вацлаву Гавелу належыць выказванне, і нават гэта назва яго кнігі — "Сіла бяссільных". Вы, Васіль Уладзіміравіч, каменціруючы тэрарыстычную атаку на ЗША, ужылі формулу "абмежаванасць Дабра і ўсемагутнасць Зла". Іншымі словамі, Вы з Гавелам глядзіце супрацьлегла на гэтую праблему. Ці не падаецца Вам, што той лік, якім скончылася XX стагоддзе, усё ж на карысць Дабра і бяссільных? Але, я нагадаю — двойчы пацярпелі паразу ў сусветных войнах агрэсары, якія пачыналі гэтыя войны. А напрыканцы стагоддзя ў "халоднай вайне" пацярпела паразу і камуністычная "імперыя Зла". Ці не дае гэта падставу для глабальнага аптымізму? Я Вам задаю гэтае пытанне ў дзень, калі Амерыка толькі яшчэ разграбае развалiны, пад якімі ляжаць ахвяры...

— Я думаю, што ўсё ж такі для глабальнага аптымізму час яшчэ не настаў. Яшчэ рана радавацца з нагоды таго, што XX стагоддзе скончылася без вялікіх войнаў. Справа ў тым, што Зло — яно перамяшчаецца, відаць, у сусветнай сферы з аднаго полюса на другі. І калі бачна, што яно пераможана на адным полюсе, дык гэта не значыць, што яно сапраўды знікла. Яно існуе, і будзе існаваць, відаць, пакуль будзе існаваць чалавецтва. Яно перасоўваецца, прымае іншую форму, іншае аблічча. Вось паглядзіце: скажам, безумоўны набытак нашай цывілізацыі, хрысціянскай цывілізацыі — гэта дэмакратыя. І як гэтую дэмакратыю навучыліся выкарыстоўваць зусім іншыя сілы, сілы антыдэмакратыі. Здабылі такую магчымасць апранацца ў мантыю дэмакратыі і праводзіць сваю антыдэмакратычную палітыку. А цяпер мы бачым, як з дэмакратычнага Захаду Зло, дзе яно, мабыць, не знаходзіць ужо дастатковых сродкаў і спосабаў для сваіх спраў, яно перамясцілася на арабскі Усход, у "трэці свет". Але яно не знікла. І, я думаю, яно і не знікне, бо гэтае Зло, як, дарэчы, і Дабро — проста ў прыродзе чалавека.

(Заканчэнне на 2-й стар.)

АНОНС

Письма из Америки

С чувством глубокого удовлетворения славянский мир узнал о снижении курса доллара по сравнению с евро и иеной. Сказалась давняя национальная привычка тихо радоваться чужой беде. Еле заметную подвижку американских денег, однако, бедой для единственной супердержавы мира назвать нельзя даже с большой натяжкой. "Не дождетесь!" — отвечал в таких случаях старый еврей соседям на их озабоченность его здоровьем.

Постойте, не согласитесь вы, но это же правда, что по отношению к евро и иене доллар подешевел, соответственно, на 7,5 и 2,8 процента. Правда, соглашусь я. Несовершенный "Запорожец" на каком-то этапе 100-километрового марафона тоже способен немного обойти мощный "Мерседес". Ну, повезло там, соперник зазевался... В целом же такая сложная и тонкая сфера, как экономика, чудес не признает. Ошибки — да. Просчеты — да. Провалы — да. А уж успехи так и совсем приветствует. Америка сейчас переживает нелучшие времена — замедлились темпы промышленного роста, упала стоимость акций крупнейших кампаний на Нью-Йоркской бирже, поубавилось инвесторов, импорт превысил экспорт. И наконец — невиданная трагедия 11 сентября 2001 года. Все это обоснованно заставило Белый дом взволноваться. Но объективно экономика США сегодня самая сильная в мире и, уверяю, останется такой еще долго.

Жалко, что не живем мы в старые коммунистические времена. А то свои письма из Америки на этот раз я непременно предварил бы самой любимой рубрикой всех советских газет — "Адреса передового опыта". Благо, адреса известны, опыт имеется, а судя по уровню жизни американского общества — самый что ни есть передовой. Да вот беда. Перенимать в Беларуси некому. Она ведь идет собственным путем. И называется он, кажется, рыночный социализм.

Если это не белая горячка в ее классическом проявлении, то Соединенные Штаты Америки в таком случае тоже построили новое общество — капиталистический коммунизм.

Добро пожаловать в рай, господа нищие!

Леонид АНОП,
собственный корреспондент "Народной воли" в Соединенных Штатах Америки.

("Народная воля" начинает публикацию цикла аналитических очерков нашего корреспондента в США о структурных изменениях в американской экономике. Первый материал читайте на 3-й странице сегодняшнего номера газеты.)

Народная Воля 18 ВЕРАСНЯ 2001 г.

"Пагоню" трымаюць у пракурорскіх цуглях

Ужо два тыдні запар не выходзіць у свет адна з самых вядомых незалежных беларускіх газет — гродзенская "Пагоня".

Нумар "Пагоні", змест якога так напалохаў мясцовыя ўлады, бо не адпавядаў афіцыйнаму пункту гледжання на прэзідэнцкія выбары, не быў адрукаваны нават звычайным тыражом. І, канечне, не павялічаным да 88 тысяч, як планавала рэдакцыя. Дарэчы, усе пытанні па выхадзе гэтага нумара былі ўзгоднены з кіраўніцтвам абласной друкарні, паклапацілася "Пагоня" і пра неабходную колькасць паперы. Нішто на дзяржаўным паліграфічным прадпрыемстве не перашкаджала нармальнай працы над прымеркаваным да выбараў нумарам незалежнай газеты, акрамя тэрміновай і зноў-такі канспіратыўнай, як незаконная цэнзура, забароны адпаведных уладных структур на друкаванне небяспечнай "Пагоні". Мікола Маркевіч упэўнены, што такі, відаць, тэлефонны загад адразу атрымала кіраўніцтва друкарні, хоць яе дырэктар Таццяна Міронава і вымушана спасылацца не на адвольную забарону, а на нейкія тэхнічныя, быццам бы, складанасці.

У адрозненне ад ініцыятараў гэтага таямнічага загаду, непасрэдных яго выканаўцаў і ўдзельнікаў апэрацыі па знішчэнні незалежнай газеты імёны свае неяк не даводзілася [illegible]. Так, крымінальную справу супраць галоўнага рэдактара "Пагоні" ўзбудзіў першы намеснік пракурора вобласці Уладзімір Аніська. Вобыскам у памяшканні газеты, што адбыўся напярэдадні выбараў і ў выніку якога рэдакцыя пазбавілася сваіх камп'ютэраў і бухгалтарскай дакументацыі, кіраваў Альфрэд Танкевіч, старшы следчы пракуратуры Ленінскага раёна г.Гродна. Удар быў моцным, але супрацоўнікі рэдакцыі яго вытрымалі, здолелі таксама падрыхтаваць наступны нумар "Пагоні" — як аказалася, штотыднёвік. Аднак і ў гэты, мінулы чацвер, апальнай газеце не дазволілі дайсці да чытачоў. У баявых дзеяннях супраць "Пагоні" былі кінуты новыя пракурорскія сілы.

— І на гэты раз падзеі разгорталіся імкліва, — расказвае Мікола Маркевіч. — У сераду зранку давядаўся, што пракуратура арыштавала ў друкарні рэшткі грошай і паперы да папярэдняга нумара "Пагоні", які павінен быў выйсці 88-тысячным тыражом. Давялося дзіўна, бо грошы гэтыя нам усё не належалі, яны яшчэ 3 верасня былі пералічаны на рахунак друкарні. Прыйшлося зноў перадаваць грошы і тэрмінова шукаць паперу. А ў рэдакцыі мяне тым часам чакала чарговая непрыемная вестка: 27 верасня Вышэйшы Гаспадарчы суд рэспублікі будзе разглядаць справу аб закрыцці "Пагоні". Па іску абласной пракуратуры, які падпісаў намеснік пракурора вобласці Юрген Трушко. І позву атрымаў на допыт да следчага абласной пракуратуры Алега Кулевіча. Да канца дня [illegible] гэты нумар газеты. Але... дарэмна. Увесь адрукаваны тыраж пайшоў пад нож. На падставе, як "патлумачылі" мне ў пракуратуры, крымінальнай справы ад 5 верасня, па 36-м нумары "Пагоні". А якія адносіны да гэтай справы, пытаюся, мае 37-ы нумар? Толькі затым даведаўся, што пракуратуру насцярожыў верш, які мы падалі ў "мове арыгінала": "Абешчал, абящчаю и буду абящчать...". Калі Алег Кулевіч ды іншыя пракурорскія работнікі лічаць, што [illegible]

Запытанні ў пракуратуры [illegible] "Пагоні" [illegible]

— Падчас вобыску ў мяне адбыўся вельмі цікавы дыялог з Алегам Кулевічам, — гаворыць Мікола Маркевіч. — Калі я пасярэдзіўся на тое, што пракуратура [illegible] "Як вы будзеце выконваць законы, калі ... "Пасведчанне і цікава, што [illegible]", — адказаў Алег Кулевіч.

Вось такое разуменне свабоды слова [illegible]

Вячаслаў БАЛАМУТ.

НЕЗАВИСИМАЯ ЭКСПЕРТИЗА

Не надо изобретать велосипед, путь из западни давно известен

Размышления о том, почему страна получила Лукашенко и как вывести нашу экономику из кризиса

Анатолий СТАНКЕВИЧ, экономист

Пятьсот лет назад Никколо Макиавелли с болью в душе писал о своей родине: "Как некогда народу Израиля надлежало пребывать в рабстве у египтян, дабы Моисей явил свою доблесть, персам — в угнетении у мидийцев, дабы Кир обнаружил величие своего духа, афинянам — в разобщении, дабы Тезей совершил свой подвиг, так и теперь, дабы обнаружила себя доблесть италийского духа, Италии надлежало дойти до ее нынешнего позора, до большего рабства, чем евреи, до большего унижения, чем персы, до большего разобщения, чем афиняне. Нет в ней ни главы, ни порядка; она разгромлена, разорена, истерзана, растоптана, повержена в прах".

Кто из нас за последние семь лет не испытывал аналогичные чувства; боль за родину, бессильную ярость и жгучий стыд?

Тяжелая проблема Беларуси — люди старшего и среднего возраста. Именно в нашей стране большевики достигли максимального эффекта в советизации массового сознания. Приватизация государственной собственности в ней по этим причинам вопрос не столько экономический, сколько политический. Это совсем не означает, что нужно заморозить эту проблему до подхода к избирательным урнам новых поколений. Здесь уместен совет опытного Вацлава Клауса своим относительно молодым восточно-европейским коллегам. Он начинал свою реформаторскую миссию в Чехии в команде Дубчека в 1967 году. Вот что он заметил: "Я говорил Бальцеровичу, он меня не слушал, теперь говорю вам — все эти экономические тонкости интересны и по большому счету нам понятны, но если вы не сумеете создать политическую базу поддержки рыночных реформ, то навсегда останетесь их заложником. Это очень легко может перечеркнуть все, что вы делаете или собираетесь делать... Как часто вы выступаете в аудиториях, перед публикой, объясняете свои взгляды, убеждаете? Редко? А я вот не жалею для этого времени, делаю это несколько раз в неделю".

Вот универсальный ответ на вопрос, что делать с приватизацией? Каждый факт, когда вчерашний чиновник, госдиректор или члены их семей становятся владельцами объектов приватизации в психологически неподготовленном социуме — это яма под жизненно важным для страны процессом. И когда количество ямок достигнет критической массы, страна получает своего Лукашенко. Есть ли выход? Есть. Воплощать в жизнь советы Маргарет Тэтчер и Вацлава Клауса и умело контролировать, чтобы советы умных людей в процессе рутинной работы не доводились до абсурда.

Очень помогает свободная пресса. Твердо убежден: если кого и освобождать от налогов, так это журналистов и издателей средств массовой информации. В первую очередь телевидения и радио. Это одно из важнейших условий реформ. Неудачная стратегия в области средств массовой информации — гарантия их провала.

В сфере экономической политики первыми должны быть шаги, направленные на сбалансирование спроса и предложения на ресурсных, товарных и финансовых рынках... А в гражданском кодексе должна быть предусмотрена надежная защита свободного ценообразования от любителей порегулировать цены.

Физический износ основного капитала промышленности Беларуси на 1 января 2001 года составляет от 75 до 90 процентов, а если в качестве критерия рассматривать моральный износ (а именно этот критерий лежит в основе конкурентоспособности), можно смело констатировать: белорусской индустрии уже нет. Реновационные фонды использованы не по назначению, в основном на текущие нужды. Ресурсы для "левой политики" в реальном секторе использованы А.Лукашенко до конца. Выход из этой западни — только прямые иностранные инвестиции. Но тогда придется принимать правила игры инвесторов.

По монетарной проблеме нужна дискуссия профессионалов. Введение в Беларуси не одной, а нескольких валют одновременно, как с фиксированным, так и с плавающим курсом, не кажется мне утопией независимо от того, какая будет реализована институциональная система: валютное управление, центральный банк или система свободных банков; каким будет курс: фиксированный или плавающий; каким будет плавание: — чистым или грязным, какой предпочтем якорь: доллар, евро или швейцарский франк. В денежную политику должны быть заложены простые и обязательные к исполнению принципы: прозрачность, бездефицитность и жесткие бюджетные ограничения. Стабильность национальной банковской системы будет, на мой взгляд, гарантирована присутствием на рынке западных банков.

Население страны с 1992 года прошло обучение самовыживанию в условиях минимума реальной государственной защиты, но с мощным психологическим давлением популизма в качестве анестезии. Интересно, где находится предел терпения у людей с деформированной тоталитаризмом психикой? Проблемные вопросы социальной политики после семи лет популистского правления должны широко обсуждаться, и в первую очередь на телевидении.

Чем меньше ресурсов в силу бедности страна может направить в социальный сектор, тем богаче, ярче и свободнее должна быть духовная жизнь людей. Социальные системы: пенсионная, здравоохранения, образования, программы помощи — не соответствуют современным мировым тенденциям. Трансферты на учебу, лечение и адаптационные программы должны получать люди, а социальные учреждения должны конкурировать за право предоставить платную услугу обладателю трансферта.

Еще об одной проблеме, без удовлетворительного решения которой нет смысла рассчитывать на устойчивый и здоровый рост экономики — о доверии. О доверии в широком смысле этого слова: граждан к правительству и к государственным институтам, к банкам и к национальным деньгам, к законам и подзаконным актам, к рынку и к демократии. О доверии — как о внутреннем факторе национальной жизни, наполненной уважением к своим соотечественникам и к своим предкам, к языку и культуре своей нации, неразрывной частицей которой себя ощущаешь. Только на фундаменте такого внутреннего доверия рождается доверие окружающего мира к стране: влиятельных иностранных политиков, международных финансовых организаций и банков, страховых компаний и рейтинговых агентств и на последнем этапе — инвесторов.

Подводя итог разговору, констатируем: чем дальше на Восток от Западной Европы, тем ниже качество менеджмента и сильнее ностальгия по прошлому, слабее структурная и технологическая политика и тоньше поток инвестиций, ниже стандарты этики и корпоративной культуры, выше политические и коммерческие риски и минимален доступ к еврорынкам. Вот в чем причины бед и одновременно подсказка пути к успеху.

Беларуская асацыяцыя журналістаў звярнулася ў пракуратуру

Беларуская асацыяцыя журналістаў (БАЖ) звярнулася ў Пракуратуру Беларусі з просьбай тэрмінова спыніць парушэнне правоў незалежных выданняў, а таксама прыцягнуць да адказнасці першага намесніка старшыні Дзяржкамітэта па друку Уладзіміра Глушакова, які адначасова выконвае абавязкі дырэктара прыватнай друкарні "Мэджык" і "ўзяў на сябе функцыі цэнзара".

У Беларускую асацыяцыю журналістаў, гаворыцца ў заяве, звярнуліся галоўныя рэдактары газет "Народная воля" — Іосіф Сярэдзіч, "Беларуская маладзёжная" — Таццяна Мельнічук, "Рабочы" — Віктар Івашкевіч і "Предпринимательской газеты" — Глеб Багамолаў. Яны паведамілі, што першы намеснік старшыні Дзяржкамдруку Уладзімір Глушакоў спрабуе выконваць функцыі цэнзара і ўмешваецца ў дзейнасць выданняў. Напрыклад, 28 жніўня Глушакоў сарваў выпуск газеты "Рабочы", а 31 жніўня з "белымі плямамі" выйшлі два спецвыпускі "Предпринимательской газеты". 5 верасня Глушакоў запатрабаваў зняць некаторыя артыкулы з нумароў "Народнай волі" і "Беларускай маладзёжнай", пагражаючы забараніць друкаванне накладу. 7 верасня з "белымі плямамі" выйшаў чарговы нумар "Народнай волі" — зняць матэрыялы з нумару, падпісанага ў друк галоўным рэдактарам выдання Іосіфам Сярэдзічам, таксама запатрабаваў Глушакоў.

У сваёй заяве ў пракуратуру БАЖ разглядае дзеянні першага намесніка Дзяржкамдруку як парушэнне патрабаванняў Канстытуцыі і закону "Аб друку і іншых сродках масавай інфармацыі". У прыватнасці, артыкул 33 Канстытуцыі гарантуе кожнаму свабоду думак, перакананняў і вольнае іх выказванне. Цэнзура, як указваецца ў гэтым артыкуле, не дапускаецца.

БАЖ заяўляе: "Згодна з артыкулам 48 Закона аб друку, дзеянні Глушакова ёсць уціск на свабоду масавай інфармацыі, што цягне за сабой дысцыплінарную, адміністратыўную, крымінальную адказнасць адпаведна з заканадаўствам Рэспублікі Беларусь".

Суд Брэста апраўдаў Сяргея Бахуна

Суд Ленінскага раёна Брэста спыніў вытворчасць па адміністрацыйнай справе ў адносінах да кіраўніка мясцовага аддзялення "Маладога фронту" Сяргея Бахуна.

Як паведамляецца ў прэс-рэлізе "Маладога фронту", суд пачаўся напрыканцы жніўня, аднак з-за няяўкі сведак, супрацоўнікаў міліцыі, быў перанесены. Супрацоўнікі праваахоўных органаў абвінавацілі Бахуна ў правядзенні несанкцыянаванага пікета за тое, што ён распаўсюджваў газету "Весьнік Маладога фронту". У судзе і сам Бахун, і яго юрыдычны прадстаўнік Уладзімір Лабковіч звярнулі ўвагу на тое, што раздача газеты не з'яўляецца пікетаваннем, а значыць, у дзеяннях абвінавачваемага няма складу правапарушэння.

Суд пастанавіў спыніць вытворчасць па адміністрацыйнай справе ў адносінах да Бахуна і абавязаў міліцыю вярнуць яму 169 адабраных асобнікаў газеты.

Генадзь БАРБАРЫЧ, БелаПАН.

Еўрапейскі Саюз дбае пра нашы правы

Еўрапейскі саюз далучаецца да заключэння, зробленага місіяй міжнароднага абмежаванага назірання на выбарах прэзідэнта Беларусі 9 верасня, і выказвае шкадаванне наконт таго, што гэтыя выбары не адпавядалі дэмакратычным стандартам АБСЕ. Такая заява прынята ў Бруселі кіраўніцтвам Еўрапейскага Саюза.

Што да далейшых узаемаадносін ЕС і Беларусі, то, як гаворыцца ў заяве, яны шмат у чым залежаць ад павагі да правоў чалавека і прагрэсу ў дэмакратызацыі краіны. У гэтым кантэксце Еўрасаюз вітае праяўленні ў Беларусі пэўнага плюралізму і грамадзянскай супольнасці, якая імкнецца да дэмакратычных перамен, што адзначыла ў сваім заключэнні міжнародная місія назіральнікаў.

ЕС выказвае надзею на тое, што Беларусь абярэ курс на палітычную лібералізацыю, павагу да правоў чалавека і вяршэнства закона. Еўрапейскі саюз будзе працягваць падтрымку дэмакратычных змяненняў і праводзіць кансультацыі з прадстаўнікамі ўсіх палітычных сіл Беларусі, калі беларускі бок гатовы ісці ў гэтым жа накірунку. "Мы падтрымліваем Кансультацыйна-назіральную групу АБСЕ, якая настойвае на такіх змяненнях", — заворыцца ў заяве Еўрасаюза.

Да гэтага дакумента далучыліся такія асацыіраваныя члены ЕС, як краіны Цэнтральнай і Усходняй Еўропы, Кіпр, Мальта, Турцыя, а таксама дзяржавы — члены эканамічных арганізацый Еўрапейскага Саюза.

Наталля КУЛАГІНА.

ПАЗІЦЫЯ

Васіль БЫКАЎ:

"Жульніцкія і шулерскія прыёмы мелі месца на прэзідэнцкіх выбарах..."

(Заканчэнне. Пачатак на 1-й стар.)

— Вернемся да выбараў... Упершыню падчас выбарчай кампаніі прэзідэнта беларуская дэмакратычная апазіцыя паспрабавала выкарыстаць рэсурс наменклатуры, аб'яднацца і пайсці супраць існуючага рэжыму з прадстаўнікамі былога камуністычнага чыноўніцтва. Як Вы ацэньваеце новую тактыку апазіцыі? Наколькі апраўданая была гэтая спроба?

— Я думаю, што гэтая спроба ў дадзеных гістарычных умовах была не тое што апраўданай, яна была адзіна магчымай. Таму што на каго ж яшчэ абаперціся апазіцыі? Яе нацыянальныя сілы аслабленыя, яны не могуць быць апірышчам для дэмакратычнай апазіцыі. Таму было б разумна ўзяць і наменклатуру, пэўную яе частку, якую можна было б выкарыстаць для дэмакратычных нацыянальных мэтаў. Але трэба мець на ўвазе, што Беларусь выпала з нармальнага, натуральнага гістарычнага еўрапейскага працэсу. Беларусь — гэта анамалія. І таму звычайныя меркі, якія сталі стандартамі для еўрапейскай дэмакратыі, напрыклад, альбо нават для еўрапейскай гісторыі, не дзейнічаюць для Беларусі. Таму што хада беларускай гісторыі звыродлівая, і невядома, як яе вярнуць на натуральны шлях. Мне думаецца, што толькі ў сям'і еўрапейскіх народаў — будучыня Беларусі. Але вось менавіта шлях туды — цяжкі і амаль што немагчымы — ва ўсялякім разе, у бліжэйшай будучыні.

— Васіль Уладзіміравіч, на сустрэчы з Гавелам, ацэньваючы вынікі "выбараў" у Беларусі, Вы сказалі, што Лукашэнка апусціў яшчэ на пяць гадоў грамадства ў стан агульнай дэпрэсіі. І насамрэч, тэлефануючы цяпер знаёмым у Беларусь, мы адчуваем гэты дэпрэсіўны стан. Магчыма, ён надоўга. І ўсё ж ці ёсць нейкае выйсце з гэтага стану?

— Выйсце можа быць дасягнута вось менавіта толькі працэсам, калі б адбываліся нейкія дзеянні ў накірунку да выйсця. Але ў Беларусі так не атрымліваецца. Справа ў тым, што гэта толькі некаторым павярхоўным назіральнікам здаецца, што гістарычны працэс можна перапыніць і перачакаць нейкі час, а пасля — дагнаць. На самай справе ў прыродзе няма такой стабільнасці. Нават калі мы будзем мець перыяд стагнацыі і застою, дык гэта не значыць, што беларуская гісторыя спынілася. Яна ў гэты час коціцца назад. Выйсце для яе — наперадзе, а яна коціцца назад. Таму інакш як самагубства, я не магу гэта расцаніць.

— Цяжка, відаць, наогул гаварыць пра паводзіны выбаршчыкаў ці ўжываць такія неакрэсленыя, не вельмі навуковыя тэрміны, як народ. Але можна гаварыць пра сегменты грамадства. Анатоль Лябедзька назваў адну рэч, якая яго больш за ўсё ўразіла падчас выбараў. Яго не здзівілі ні паводзіны Лукашэнкі, ні сілавых міністраў, ні людзей, якія падлічвалі галасы, але яго здзівілі паводзіны інтэлігенцыі. І ён назваў найперш такую катэгорыю — рэктары універсітэтаў, якія фактычна не далі студэнтам выявіць волю, фактычна ўдзельнічалі ў фальсіфікацыі гэтага галасавання. Яны проста не далі студэнтам галасаваць у той дзень. Роля і адказнасць інтэлігенцыі. Што ад яе засталося ў Беларусі, на Ваш погляд?

— Пра інтэлігенцыю шмат напісана і сказана, у тым ліку і пра беларускую інтэлігенцыю. Я думаю, што ў цяперашніх умовах нават няма падстаў ужываць гэты тэрмін. Калі ж гаварыць пра ВНУ, пра рэктараў нашых універсітэтаў, дык гэта абсалютны парадокс. Гэтыя людзі не садзейнічаюць развіццю грамадства, не спрыяюць адукацыі, гэта проста — "людзі ахранкі". І ўся іх дзейнасць, ва ўсялякім разе вельмі шмат каго з іх, накіравана на ўмацаванне дыктатуры. Тое самае можна сказаць (хаця гэта і не тэма нашай размовы) пра праваслаўную царкву. У наш час вельмі многія інстытуцыі набылі адваротныя якасці. Яны змянілі "плюс" на "мінус". Яны з Дабра (што было ў нашай гісторыі) пераўтварыліся ў Зло. Хаця, канешне, грамадскасць гэтага не разумее, і гэта вельмі крыўдна.

— У дні пасля выбараў шмат хто з маладых на Беларусі заяўляюць, што давучацца і потым з'едуць з "гэтай краіны", як яны кажуць, "зваляць". Сапраўды, ужо некалькі гадоў вельмі вялікі конкурс у Беларускі лінгвістычны універсітэт, і не таму, каб, як у ва ўсіх цывілізаваных краінах, ведаць замежныя мовы, а каб проста знайсці сабе месца ў той жа Амерыцы ці ў Еўропе. Ваша, Васіль Уладзіміравіч, стаўленне да гэтага працэсу?

— Сёння якраз у размове з Гавелам закраналася і гэтая праблема. Канешне, будзе масавы зыход з Беларусі на Захад, таксама, як у свой час адбываўся зыход інтэлектуалаў з Расіі ў Амерыку. Што ж, я лічу, што гэта ўвогуле іх права. І нельга патрабаваць ад моладзі, каб яна ахвяравала сваім жыццём ці, скажам, кар'ерай дзеля звыродлівых мэтаў рэжыму. Я хачу сказаць, што яшчэ ў пачатку нашай беларускай дыктатуры я звяртаўся з лістом да прэзідэнта Гавела, прасіў яго прыгадаць традыцыі буржуазнай Чэхіі, рэспубліку Масарыка, калі шмат якія беларусы, асабліва з Заходняй Беларусі, ехалі сюды, у Чэхію, дзе атрымлівалі адукацыю. Карлаў універсітэт стаў філіялам беларускай вышэйшай школы. І таму вельмі разумна і вельмі добра робіць Чэхія, яе Прэзідэнт, яе кіраўніцтва, калі дае прытулак і магчымасць набыць адукацыю нашай няшчаснай беларускай моладзі, лёс якой складаецца такім антычалавечым чынам на Радзіме.

— Васіль Уладзіміравіч, Вы прыляцелі ў Прагу з Франкфурта-на-Майне, дзе другі год жывяце, і будзе цікава даведацца — як Вам там жывецца, як Вы сябе пачуваеце?

— Жывецца ў параўнанні з маёй Радзімай, канешне, добра, у матэрыяльным сэнсе. Але і палітычная атмасфера Нямеччыны вельмі адрозніваецца ад таго, што мы маем на Радзіме. Некаторыя засцярогі маіх землякоў зыходзяць, відаць, з таго меркавання, што Нямеччына нядаўна была фашыстоўскай краінай і што там фашыстоўская ідэалогія мае нейкае значэнне ў масавай свядомасці. Я скажу, што Нямеччына свой фашызм дарэшты панішчыла, яна яго выжыла. І калі ёсць нейкія рэцыдывы — яны не застаюцца без увагі. Калі ў мінулым годзе у Нямеччыне быў забіты адзін арабскі студэнт, дык увечары, у выхадны дзень, на вуліцы Берліна прыйшло 200 тысяч дэманстрантаў супраць фашызму. Гэта, канешне, непрапарцыянальны маштаб пратэсту, але можна сабе ўявіць, як рэагуе на сваё нядаўняе мінулае нямецкае грамадства. У нас, безумоўна, такое проста немагчыма. Таму што ў нас дагэтуль камуністы ходзяць пад чырвонымі сцягамі, з партрэтамі Леніна-Сталіна, а наперадзе іх ідзе прэзідэнт Лукашэнка.

Гутарыў Аляксандр ЛУКАШУК. Радыё "Свабода", Прага.

ИЗ РОССИЙСКОЙ ПРЕССЫ

За президентскими выборами в Беларуси следили сотни зарубежных наблюдателей, журналистов, политологов... Но вы заметили — лукашенковская пропаганда тиражирует мнение только тех, кто "ничего противоправного" не заметил. Впрочем, как могли что-то заметить те, кому за счет наших налогоплательщиков были куплены билеты в оба конца, кого обхаживали так, что было, как говорится, не до наблюдений. Да многие из так называемых наблюдателей вообще не имели никаких мандатов. Почему бы им и не отблагодарить за суперщедрое гостеприимство: Лукашенко победил в честной борьбе, в Беларуси — полная демократия.

На самом деле ни о какой демократии и речи быть не может. Об этом свидетельствуют многочисленные публикации как в белорусских независимых средствах массовой информации, так и в зарубежных. В том числе — российских.

Вот что рассказали на днях "Новые Известия", пользующиеся популярностью у российской политической и деловой элиты.

Тотальная фальсификация

Александр СТАРИКЕВИЧ

Действительность иногда превосходит самые смелые ожидания. Мало кто предполагал, что выборы в Беларуси окажутся честными и демократичными, но в итоге обман оказался беспрецедентным по своей грандиозности и цинизму. Согласно сообщению Центризбиркома, за Александра Лукашенко проголосовали 75 процентов избирателей, за единого кандидата от демократических сил — 15. Нынешний глава государства якобы уверенно победил во всех регионах, включая Минск.

Данные оппозиции кардинально расходятся с центризбиркомовскими. По ее сведениям, Лукашенко получил 46% голосов, а Гончарик — 40%. То, что эта информация ближе к реальной, подтверждается протоколами с результатами голосования на тех участках, комиссии которых милостиво согласились выдать соответствующие копии. На этом основании оппозиция требует проведения второго тура.

Но власть сделала ставку на то, что она сильнее, и любые объявленные Центризбиркомом результаты белорусское общество вынуждено будет признать. Технология удержания власти в период проведения того, что в Беларуси назвали президентскими выборами, оказалась чрезвычайно простой. Ее основными составляющими стали досрочное голосование и нейтрализация независимых наблюдателей.

Досрочное голосование проходило в течение 5 дней. Организовывалось оно под предлогом удобства для избирателей, которые собирались 9 сентября куда-нибудь уехать.

В реальности все это время на участки в принудительном порядке сгоняли рабочих, служащих, студентов. Для чего? В течение всего этого времени урны находились в неохраняемом и неопечатываемом помещении. Подменить бюллетени не составляло никакой проблемы, что, по имеющейся информации, и было сделано в ночь с субботы на воскресенье. День 9 сентября был отмечен многочисленными скандалами. Многих независимых наблюдателей просто не пустили на участки для голосования.

Особенно отличилась Гродненская область. Там персонами "нон грата" объявили две трети независимых наблюдателей. Их руководителей почти весь день продержали в КГБ. После обеда в офисах демократических организаций и на квартирах их активистов были отключены телефоны. Находящийся в Гродно депутат Госдумы России Вадим Бондарь заявил, что "предвыборные технологии", использовавшиеся в Приморье во времена Наздратенко, — просто детские шалости по сравнению с белорусскими.

К подсчету голосов на большинстве участков наблюдателей просто не подпустили. Власть получила неограниченный простор для манипуляций с результатами подсчета бюллетеней. Поэтому на самом первом этапе было объявлено, что за Лукашенко проголосовали 85% избирателей. Затем, спохватившись, что выдали на-гора совершенно нереальную цифру, избиркомы всю ночь потихоньку понижали ее.

Таким образом, проблему выборов белорусские власти решили сугубо административным путем. Причем избирателей можно было и не беспокоить: все билеты (читай: бюллетени) были проданы заранее. И смех, и грех: в Речице председатель участковой комиссии съел случайно обнаруженный наблюдателями итоговый протокол, в котором уже утром 9 сентября значились результаты голосования. Чудный случай произошел на 6-м участке в Минске: количество голосов, поданных за кандидатов (2195 за всех), превысило количество бюллетеней, официально выданных участковой комиссии (2108). Следовательно, был напечатан и распространен дополнительный тираж, что является еще одним свидетельством фальсификаций со стороны властей. Кое-где (в Минске, Бресте, Сморгони...) наблюдателям, несмотря на все созданные препоны, удалось задокументировать факты махинаций с урнами, где находились бюллетени тех, кто проголосовал досрочно. Всего зафиксировано несколько тысяч нарушений, но Центризбирком даже не собирается рассматривать их, списывая все на происки конкурентов. Выборы закончены, забудьте!

Власть решила подавить оппозицию даже в виртуальном пространстве. Практически все Интернет-ресурсы, включая сайт кандидата Владимира Гончарика, которые в течение дня давали оперативную информацию о ходе выборов, были закрыты вместе со своими резервными базами.

Возникает резонный вопрос: зачем понадобилось прибегать к таким масштабным фальсификациям, когда вполне хватило бы 5—10%? Ответ кроется в природе власти Александра Лукашенко. За время этой избирательной кампании многие люди в Беларуси поверили в свое право выбора, убедились, что альтернатива существует. Для Лукашенко это представляло в перспективе огромною опасность (особенно, если учесть неизбежное дальнейшее ухудшение дел в экономике). Поэтому неприкрытая наглость была необходима, чтобы сломать тех, кто начал поднимать голову: вот вам ваш выбор, мы все равно нарисуем те цифры, которые захотим.

Хлеба и зрелищ!

Историю все реконструируют и реконструируют

В поисках развлечений на выходные многие "осели" на организованном фестивале "Заславский набат". Такое скопление народа и рыцарей городок Заславль не видел, наверное, с самого средневековья. Организованный в основном для молодежи и подростков фестиваль привлек к себе представителей всех возрастных категорий. Возможно, в некоторой степени благодаря главному спонсору — заводу "Аліварыя", чья продукция продавалась без какого бы то ни было ограничения на каждом шагу.

Фестиваль реконструировал битву князя Свидригайло и Андрея Заславского. Мстя Андрею за предательство — переход на сторону Жигимонта, князь захватил и сжег Заславль за один день.

Главные действующие лица фестиваля, рыцари, съехались со всей Беларуси. "Братство медведя", "Ойра", "Берасцейская харугва" — Брест; "Снежный барс", "Копье", "Единорог" — Минск; "Знак орла" — Бобруйск; "Дайнова" — Лида; "Ратагас" — Пинск и другие. Обещанных рыцарей из стран ближнего зарубежья не было, а некоторые из тех, кто добрался, сетовали, что помощи ни от кого не дождешься, и чтобы приехать на фестиваль, пришлось преодолеть "рыцарские" трудности.

Хлеба и зрелищ хватило каждому. Продукты питания и сувениры можно было приобрести на каждом шагу. А катание на лошадях пользовалось популярностью не только ў детей. Подвыпившие мужчины пытались взобраться на лошадь и удержаться в седле хотя бы мгновенье, чтобы ощутить себя принцем или рыцарем на белом коне (такой трюк удавался не каждому).

Сама программа фестиваля "Заславский набат" развивалась автономно от других развлечений. Торжественное открытие и представление собравшихся рыцарских клубов, показательный концерт средневековых музыкальных групп, конкурс на лучшее вооружение — в первый день, и фестиваль дударей "Заславский дудник" — во второй день не прошли незамеченными. Но самыми зрелищными мероприятиями, во время которых пустели улицы города и весь народ собирался на городище "Вал", в первый день были показательные выступления рыцарских клустов и бугурт (групповой бой), а во второй — реконструкция битвы и осада Заславского замка в 1434 году.

Городище "Вал" гудело от восторгов зрителей. И правда, какая битва рыцарей в доспехах, да еще и с применением средневекового оружия, может оставить равнодушным (особенно, когда катапульта обороны давала осечку и горящий снаряд падал на стены собственного "замка").

Эта "кровавая" битва являлась и торжественным закрытием фестиваля, который власти города пообещали сделать ежегодным. Так что, если вы не успели посетить первый "Заславский набат", то дожидайтесь следующего года, приезжайте на фестиваль, и тогда хлеб и зрелища вам будут обеспечены.

Дарья ГАВРИЛОВА. Фото IREX/ProMedia.

ПИСЬМА ИЗ АМЕРИКИ

Капитализм — это звучит гордо,

или Почему американский учитель учит детей и не рвется по выходным в деревню выращивать картошку, а трезвый токарь в белой рубашке приезжает на работу на хорошей машине

Удивительно, но американцы не знают, какой социальный строй в их стране: может, феодальный, может, социалистический. Никто над этим не задумывается. Среднестатистический гражданин Нового Света, будь он даже коренным жителем прерии, никогда не скажет гордо: "Я строю развитой империализм!". Он просто слов таких не знает, он смутно представляет, какие там еще страны находятся по ту сторону океана и как отличить дебет от кредита. И это вовсе не ограниченность мышления или врожденное нелюбопытство. Американцы согласны: никогда не вредно знать, как работает экономика. Но куда полезнее уметь экономить самому, а еще лучше — не тратить лишнего. Не обманываться и не обманывать. Американец поленится заучивать разницу между дефицитом и профицитом, постигать великие законы саморегулирования банковской системы. Правда, кроме одного — его личный счет в полном порядке и ежемесячно должен пополняться. Тут он своего не упустит.

Фото Александра СИЛИЧА.

В чем, я полагаю, и состоит главная прелесть капитализма. Что, впрочем, не делает человека счастливым. Ибо он, сытый, уже знает: из шести миллиардов жителей Земли каждый второй вынужден жить на менее чем два доллара в день. А из трех миллиардов бедных каждый третий крайне нуждается, имея менее одного доллара в сутки. Так что за 25 долларов в час (зарплата учителя в Нью-Йорке) родину полюбишь до слез. Тем более что и она отвечает взаимностью и относится к тебе тоже по-человечески.

Что это? Бытовой пример? Мелочь в пользу человека? Но мощная экономика страны как раз-то и состоит из миллиардов таких мелочей. Государство ничего не делает во вред своему гражданину. В этом сила Америки, которая побила недавно собственный же рекорд продолжительности непрерывного экономического подъема — май стал 110-м месяцем бурного роста.

США, несмотря на страшную трагедию минувшей недели, остаются одним из самых богатых государств. В их закромах — 32 процента доходов индустриальных стран мира, хотя население Америки составляет всего лишь около пяти процентов жителей планеты. Фантастические успехи последних лет породили в США такую эйфорию, что начали говорить о появлении нового типа экономики, способной развиваться без инфляции доселе неведомыми человечеству темпами. Причина этому — структурные изменения, уникальные, несопоставимые с теми, что происходят в других странах.

Многие эксперты утверждают теперь, что сохранись СССР — Америка так и не стала бы единственной супердержавой мира. Ой ли? Советским Союзом или без него, но Штаты вышли бы на геополитический простор. Исчезновение ненавистного противника ничего не изменило в американских подходах к своему месту под солнцем.

Ни одна, со времен Древнего Рима, отдельно взятая держава не возвышалась над миром, имея столь значительное превосходство. Только один подтверждающий факт. Экономическое развитие страны определяется валовым внутренним продуктом, произведенным на душу населения. Так вот, в США показатель этот и сегодня, при всех сложностях, один из лучших в мире — 31.000 долларов в год.

В Израиле — 17.000.

На Украине — 500.

В Беларуси — 340. Почти в сто раз меньше, чем в США. Во столько же раз и наш жизненный уровень ниже. Повторяю, чудес в экономике не случается, исключений не бывает даже для изгоев, в очередной раз увлекшихся революционными методами постройки коммунизма и классовыми разборками. Вместо того чтобы много и хорошо работать. Думаю, они абсолютно не понимают, что все потребности общества обеспечиваются материальными благами и услугами, не имеющими материальной основы, как то: здравоохранение, образование, культура и т.д. Так вот, при чрезвычайно низкой производительности труда в Беларуси 75 процентов соотечественников занято в материальном производстве. И только 25 — в сфере услуг.

Разительно иная картина в США. В их годовом валовом продукте, превышающем восемь триллионов долларов, доминирует сфера услуг. Она приносит шесть триллионов, и только два дает материальное производство. В государственных учреждениях, страховых компаниях, финансовых группах численность персонала на четыре миллиона больше, чем на заводах и фабриках. Такое перераспределение рабочей силы в пользу нематериальной сферы объясняется высоким уровнем производительности труда в промышленности. Именно это обусловило резкое уменьшение числа работников в фабрично-заводской сфере: их число снизилось на 402 тысячи человек за последние два года.

В Нью-Йорке прирост рабочих мест возможен только на биржевом рынке, в розничной торговле, гостиничном бизнесе, туризме, а также в отраслях, связанных с высокими технологиями. А вот на заводах и фабриках города трудится всего лишь около 300 тысяч человек из 4 миллионов работающих горожан. 6,7 процента. С 1958 года число работников в промышленных отраслях сократилось на один миллион человек. Что поделаешь, токарей и слесарей Нью-Йорку в наш компьютерный век требуется все меньше и меньше...

А вот спрос на программистов и все, что связано с компьютеризацией предприятий, растет. По этим направлениям в США только за один год было создано 200 тысяч новых рабочих мест. Медленное умирание бедного пасынка высокотехнологической эры — фабрично-заводского сектора — с точки зрения плановой экономики парадокс. Впрочем, как и то, что 250 миллионов американцев кормит всего лишь два процента населения США, занятого в сельском хозяйстве. Изобилие при доступных ценах на все полное. У нас же, если не ошибаюсь, продукты питания производит сто процентов нации. Кто на подоконниках зелень выращивает и, стыдливо опустив глаза, называет это позорище увлечением. Многие кроликов и кур на балконах держат. Иные в колхозах свеклу пропалывают за проценты от урожая. Каждую осень минчане, после того как колхозы уберут картошку, саранчой расползаются по полям в поисках того, что осталось от барского стола. Молчу уж о дачниках с их "витаминными грядками"; о студенческих десантах в деревню; диком беззаконии, когда государство половчее братка-рэкетира обдирает пенсионера, приняв осенью у него картошку, деньги за которую отдает потом годами. Где вы, суды, налоговые инспекторы, финансовая полиция, комитетчики из Госконтроля, банкиры, губернаторы, главы районных и сельских администраций, прочий служивый люд?

Впрочем, если честно, мне и не жалко белорусов. Коллекционировать чужие проблемы — дело тех, кто избран народом для этой милой и необременительной функции. С какой стати надо обливаться слезами из-за тех, кто с большим удовольствием позволяет власти вести с собой по-хамски? Мне кажется иногда, что народ получает даже удовольствие от этого. Что-то вроде мазохизма, когда бьют, а тебе приятно. Спасение от излечимой, в принципе, болезни есть — бить надо сильнее, до обмороков, чтобы быстрее дошло: так жить нельзя.

А как надо, как можно, спросите вы?

Логично и по законам здравого смысла, отвечу я.

Это когда крестьянин выращивает хлеб и продает его по той цене, которую считает обоснованной, равной его экономическим издержкам и трудовым мозолям. Это когда учитель учит детей и не рвется по выходным в деревню выращивать картошку. Это когда трезвый токарь в белой рубашке приезжает на работу на хорошей машине, а зарплату получает вовремя. Это когда магазины не унижают тебя очередями, чиновники — подозрительными взглядами, тремя милиционерами на каждом перекрестке. Когда общество, как к равным относится к инвалидам и убогим. В конце концов, когда, встретившись взглядом, незнакомые люди улыбаются, желают друг другу доброго здоровья и солнечного утра.

Как в Америке.

Леонид АНОП,
собственный корреспондент "Народной воли" в Соединенных Штатах Америки.
Вашингтон.

ДУХОЎНЫ СКАРБ

Энцыклапедыя "Народнай волі"
Выпуск №24

Кастусь Езавітаў

Вінаваты, што Беларусь любіў

Яго жыццё абарвалася 23 мая 1946 года ў гарадской турме Міністэрства ўнутраных спраў БССР у Мінску. Па афіцыйнай версіі, "ад туберкулёзу лёгкіх пры дыстрафіі 3-й ступені". Па неафіцыйнай — расстралялі. Паэт Лявон Случчанін, якому таксама давялося бавіць час за кратамі, сцвярджаў, што яго аднойчы ўначы разбудзіў голас: "Вядуць на расстрэл беларускага генерала Езавітава". Гэтая вестка перадавалася ад камеры да камеры быццам па ланцужку.

Нарадзіўся Кастусь Барысавіч 17 лістапада 1893 года ў Дзвінску (сённяшні горад Даўгаўпілс у Латвіі). Скончыў Віцебскі настаўніцкі інстытут і Паўлаўскае ваеннае вучылішча ў Петраградзе. Праходзячы службу ў 415-м Пяцігорскім пяхотным палку, у 1917 годзе стварыў з афіцэраў і салдат беларускую суполку, якая карысталася немалым аўтарытэтам. Калі ў тым жа 1917-м стала вядома аб адкрыцці ў Віцебску з'езда беларусаў-вайскоўцаў, сябры па зброі, не задумваючыся, уключылі ў лік дэлегатаў і К.Езавітава. Праз некаторы час яго ўжо можна было ўбачыць на Першым Усебеларускім кангрэсе, які праходзіў у Мінску ў памяшканні гарадскога тэатра.

Успаміны "Першы Усебеларускі кангрэс", напісаныя Кастусём Барысавічам, даюць нямала фактычнага матэрыялу пра гэтае важнае мерапрыемства, якое мела "дужа вялікую ролю ў гісторыі змагання беларускага народа за стварэнне сваёй незалежнай дзяржавы. Ён (кангрэс. — **М.Я.**) закончыў першы перыяд беларускага адраджэнцкага руху, перыяд паступовага нацыянальнага самаўсведамлення паасобных адзінак і ўтварэння першых нацыянальных арганізацый, якія давалі магчымасць згуртаваць нацыянальныя сілы народа і падрыхтаваць масавае выяўленне волі народа".

У абавязкі К.Езавітава ўваходзіла стварэнне беларускіх вайсковых падраздзяленняў. На той час ён меў званне паручніка, тым не менш яго выбралі членам Цэнтральнай вайсковай рады. Калі ў лютым 1918 года бальшавіцкія часці пакінулі Мінск, К.Езавітава прызначылі начальнікам беларускага гарнізона і камендантам беларускай зоны горада. На сакавік гэтага года, як вядома, прыпадаюць намаганні, каб надаць Беларусі статус дзяржавы. Сярод самых актыўных прыхільнікаў падобнага кроку нязменна заставаўся К.Езавітаў.

25 сакавіка 1918-га была абвешчана Беларуская Народная Рэспубліка, яго выбралі народным сакратаром ваенных спраў — тым самым ён стаў, па сутнасці, першым ваенным міністрам першага беларускага ўрада. Зразумела, атрымаў і павышэнне ў званні. Праўда, палкоўніку К.Езавітаву на гэтай пасадзе не ўдалося разгарнуцца. Рада БНР вымушана была пакінуць Мінск і перабрацца ў Літву.

К.Езавітава спачатку паслалі шэфам ваенна-дыпламатычнай місіі ў Латвію, пасля — у Эстонію, дзе ён прабыў да 1921 года. Займаўся чыста вайсковымі справамі, звязанымі з намаганнямі па далейшай барацьбе за незалежнасць Беларусі. Ён паспяхова ўрэгуляваў з эстонскім урадам пытанні па пераходзе фарміраванняў генерала С.Булак-Булаховіча пад юрысдыкцыю БНР. Гэтыя часці ўступалі ў баявыя дзеянні. Дзелавітасць К.Езавітава не засталася незаўважанай з боку кіраўніцтва. 17 мая 1920 года Рада народных міністраў БНР прысвоіла яму званне генерал-маёра.

Будучы вайскоўцам па асноўнай прафесіі, ён з'яўляўся надзіва эрудыраваным, культурным чалавекам. Яшчэ падчас вучобы ў Віцебску, як сам прызнаваўся, "прызвычаіўся цаніць архівы". Таму ўжо ў 1919 годзе ў Коўне, куды пераехаў тады Урад БНР, "рабіў высілкі для таго, каб упарадкаваць дакументы і выдаць іх". Трэба было мець па-сапраўднаму навуковае чуццё, каб ва ўмовах, калі вострыя перыпетыі палітычнай барацьбы і пастаянных баявых сутыкненняў не давалі пэўнасці ў далейшым зыходзе падзей, прымаць захады па збярэжэнні гістарычнай спадчыны, рупіцца, каб ніводзін дакумент не прапаў бясследна.

Гэтымі намаганнямі кіравала жаданне паболей ведаць, хто беларусы і адкуль яны. Яно ў К.Езавітава яшчэ больш узрасло, калі быў вымушаны адысці ад ваеннай справы і цалкам заняцца культурна-асветніцкай дзейнасцю. У 1921 годзе беларускае прадстаўніцтва ў Латвіі ліквідавалі, Кастусь Барысавіч прыняў латышскае падданства. Ад жадання захаваць архіў не адмаўляўся, хоць і разумеў пра цяжкасці: "На вялікі жаль, я сам ад 1921 года займаўся выключна працаю сярод беларускае меншасці ў Латвіі і выдавецтвам беларускіх кніг і падручнікаў, дужа рэдка перапісваючыся з Прагаю, Вільняю, Коўняю і Амерыканскімі беларусамі, а таму не меў магчымасці і часу далей цікавіцца справамі Беларускага Архіва больш энергічна, хаця некалькі разоў спрабаваў намовіць нябожчыкам В.Захарку і Т.Грыба, каб яны заняліся апублікаваннем прынамсі тых дакументаў, якія яны мелі ў Празе. На гэта мне адказалі, што яшчэ не ўсё сабрана, а таму трэба пачакаць".

Не сказаць, каб беларуская арыентацыя К.Езавітава знаходзіла асаблівае паразуменне з боку латышскіх улад. Пярэчанне, канечне, выклікала не столькі яго беларуская дзейнасць, колькі жаданне бачыць Беларусь адзінай дзяржавай у яе этнічных межах. Значыць, у пэўнай ступені і пасягаў на тэрыторыю Латвіі. Нядобразычліўцы прымалі адпаведныя захады. Двойчы трапляў у турму. Першы раз праходзіў па так званым беларускім працэсе 1925 года. Арыштавалі 21 кастрычніка 1924 года. Гэткі ж лёс напаткаў яшчэ сем настаўнікаў. Іх абвінавацілі ў тым, што быццам удзельнічалі "ў злачынным таварыстве ў Латгаліі, якое паставіла сабе мэтай сілай адарваць ад Латвійскага гаспадарства тэрыторыю Дзвінскага, Рэжыцкага, Люцынскага і часткова Ілукштанскага паветаў і далучыць іх да Беларускае Дзяржавы". А дзеля гэтага, як сведчылі абвінаваўцы, арыштаваныя "агітавалі на карысць гэтае мэты, распаўсюджваючы друкаваныя геаграфічныя карты, на каторых частка Латвійскае тэрыторыі ўлучана ў тэрыторыю Беларусі, пашыраючы падручнік геаграфіі паміж вучнямі і другімі асобамі і навучаючы вучняў на лекцыях, што Латвія сілком захапіла частку беларускае тэрыторыі, каторая ў блізкай будучыне будзе адабрана, і пашыралі часопіс "На чужыне", у каторым ёсць покліч да беларускага жыхарства з аружжам у руках паўстаць на барацьбу з акупантамі Беларускага гаспадарства".

У турме К.Езавітаў правёў адзінаццаць месяцаў. Маральную аддушыну знаходзіў у паэзіі. За кратамі нарадзіліся яго вершы, прасякнутыя любасцю да Бацькаўшчыны. А яшчэ — нязломнасцю духу. 10 лютага 1925 года з'явіўся "Марш адраджэнца":

Дык не чакай жа ніскуль
дапамогі!
Уласным натугам да волі ідзі!
Зубы сціскай! Хай у крыві
будуць ногі!
Падай! Ўставай!
Абяссілеў — паўзі.

Гэтая страфа — па сутнасці аўтабіяграфічная. Спатрэбілася такая рашучасць Кастусю Барысавічу ў час суда, што адбыўся 2—4 красавіка 1925 года ў Дзвінску. Які размах усё набыло, яскрава сведчыць тое, што па гэтым "беларускім працэсе" праходзіла адных сведак 120 чалавек — 74 з боку абвінавачвання і 46 — з боку абароны. Нарэшце — заключнае пасяджэнне. Падсудны К.Езавітаў атрымлівае апошняе слова: "Я цвёрда перакананы ў перамогу сілы розуму... Я катэгарычна адкідваю ўзводзімыя на мяне і маіх таварышаў абвінавачванні".

"Беларускі працэс" скончыўся перамогай падсудных. Іх апраўдалі. Але гэта не значыць, што К.Езавітаву ў далейшым было лёгка працягваць сваю адраджэнцкую дзейнасць сярод беларускамоўнага насельніцтва. Хацеў узначаліць прыватную беларускую пачатковую школу — яго кандыдатуру ўлады не зацвердзілі. Прэтэндаваў на пасаду кіраўніка Беларускага аддзела пры Міністэрстве асветы Латвіі — таксама адмовілі. Выкладаў гісторыю беларускай літаратуры, вёў методыку вывучэння роднай мовы на двухгадовых настаўніцкіх курсах. Пазней стаў настаўнікам малявання на 1-й Рыжскай беларускай пачатковай школе. Адбылося гэта на пачатку 1931 года, а перад гэтым, у 1930-м, зноў трапіў за краты. Праўда, і гэтым разам суддзі былі вымушаны яго апраўдаць.

З сярэдзіны 20-х гадоў шырокі размах набыла асветніцкая дзейнасць К.Езавітава. Калі 2 верасня 1925 года ўлады афіцыйна зарэгістравалі Таварыства беларускіх настаўнікаў у Латвіі, ён выбіраецца старшынёй гэтай суполкі. Немалы ўдзел прыняў і ў стварэнні "Беларускага выдавецтва ў Латвіі". Менавіта так называўся калектыў выдаўцоў-адраджэнцаў, якія выпускалі мастацкую грамадска-палітычную літаратуру (не ў апошнюю чаргу з краязнаўчым ухілам), а таксама лемантары на беларускай мове. Дарэчы, і сам К.Езавітаў спалучаў у адной асобе літаратара і педагога-метадыста. Так, у 1926 годзе выйшла яго чытанка "Беларуская школа", а праз год — дапаможнік "Беларусь у мінулым і сучасным". Гэты дапаможнік меў падзагаловак "Канспект пазашкольнаму працаўніку для лекцый з чароўным ліхтаром".

Рупіўся, каб кнігі, напісаныя іншымі аўтарамі, лягчэй знаходзілі свайго галоўнага адрасата. Для гэтага выкарыстоўваў уступныя артыкулы. Заслугоўвае ўвагі яго прадмова да навукова-папулярнага нарыса З.Даўгялы "Літоўская Метрыка і яе каштоўнасць для вывучэння мінуўшчыны Беларусі". Для мясцовых умоў К.Езавітавым была прыстасавана чытанка Я.Лёсіка "Наша крыніца". У 1927 годзе выйшла яе "выданне трэцяе, стэрэатыпнае і прыстасаванае для патрэб латвійскіх школ". Дадаткам стаў пяты раздзел, у якім Кастусь Барысавіч змясціў некалькі гісторыка-краязнаўчых артыкульчыкаў, у якіх расказаў пра латышоў як пра нацыю, пераклаў на беларускую мову адзін з вершаў Я.Райніса. Змясціў і два свае вершы — "На лясных кладах у Рызе" і "Вучню".

А наколькі разумеў, што народы не могуць жыць ізалявана, сведчыць распачатае па яго ініцыятыве ў 1933 годзе выданне серыі "Пераклады з латышскай мовы". Першынцам стала кніжачка-апавяданне А.Упіта "Фракеец Кілон". Канечне ж, з прадмовай К.Езавітава. Ён пісаў: "Шчырае латышска-беларускае сяброўства, узаемнае вывучэнне і даследаванне прывядуць да сапраўднага разумення абодвух суседніх народаў, беларускага і латышскага. У гэтым кірунку мы і запрашаем працаваць абедзве стараны. Усялякія ж спробы асіміляцыі могуць толькі сапсаваць гэтыя адносіны і быць заўсёднай перашкодай для ўзаемнага разумення і збліжэння. І працу ў гэтым кірунку трэба лічыць памылковай і шкоднай".

У 1925 годзе К.Езавітаў заснаваў і пачаў рэдагаваць газету "Голас беларуса". Гэтае выданне цікавае тым, што, па сутнасці, ахоплівала жыццё беларускай эміграцыі ва ўсім свеце, а не толькі ў Латвіі. Падтрымліваў Кастусь Барысавіч і сувязі з Савецкай Беларуссю, хоць, безумоўна, многага з таго, што адбывалася там, не падзяляў. Але жадаў працаваць у імя росквіту Бацькаўшчыны, таму, у прыватнасці, у 1927 годзе пісаў: "У БДМ. (Беларускі дзяржаўны музей. — М.Я.) Гэтым маю гонар паведаміць, што ў мяне з 1919 года ёсць калекцыя поўнага абмундзіравання беларускага войска... Калекцыя складаецца з такіх рэчаў..." Далей ішоў пералік. Сведчыў: "Усе гэтыя рэчы я хацеў бы с п р э з е н т а в а ц ь Бел.Дзярж.Музею ў гістарычны аддзел". Канстатаваў: "Калі не памыляюся, дык толькі адзін я ў свой час паклапаціўся аб набыцці ўсіх гэтых рэчаў дзеля гістарычнае памяткі..."

Па-ранейшаму пісаў вершы. Што для сябе, а што і для друку. Напрыклад, дваццаць з іх прапанаваў у калектыўны зборнік "Першы крок", выдадзены ў Рызе ў 1926 годзе. Матывы гэтых твораў блізкія таму, што было на душы. Як у вершы "У куце больш не маю бажніц":

У куце больш не маю бажніц, —
Мапа там. А на ёй — Беларусь.
Ёй адной я цяперака малюсь,
Перад ёй штодня падаю ніц.
....
Ужо ніхто не заб'е беларускай
душы!
У цяжкіх муках яна аказалась
бранёй!
Не зрачомся мы
Светлай Волі сваёй, —
На свет вольны мы выйдзем
з глушы!

У гады барацьбы з фашызмам працягваў жыць і працаваць у Рызе. Як і ў мірны час, арганізаваў беларускія школы. Складаў "Беларускі бібліяграфічны слоўнік". Займаўся далейшым упарадкаваннем (па меры магчымасці) архіву БНР. І марыў аб свабоднай, незалежнай Беларусі. 27 чэрвеня 1944 года прыняў удзел у рабоце ў Мінску Другога Усебеларускага кангрэса. Кастуся Барысавіча выбралі членам Рады. Пры наступленні часцей Чырвонай Арміі вярнуўся ў Рыгу. Хутка вымушаны быў эвакуіравацца ў Берлін. Прэзідэнт Беларускай Цэнтральнай Рады Р.Астроўскі прысвоіў яму званне генерал-маёра Беларускай Краёвай абароны, назначыў кіраўніком ваеннага аддзела БЦР, а значыць — ваенным міністрам.

24 красавіка 1946 года К.Езавітава арыштавала контрразведка "Смерш". Адбылося гэта ў нямецкім горадзе Загане. Даставілі ў турму Міністэрства ўнутраных спраў БССР у Мінску...

Несумненна, што ён і герой свайго часу, і ахвяра яго. А асноўная "віна" ў тым, што самааддана служыў роднай Беларусі, верыў у яе шчаслівы дзень.

Міхась ЯНОВІЧ.

Пра Кастуся Езавітава можна прачытаць:
***Герасімаў В.** "Да праўды сьветлай, братка, ідзі". Полымя, 1994, №8.*
***Міхнюк У., Паўлаў Я.** Хто вы, генерал Езавітаў? "Беларуская мінуўшчына", 1993, №1.*
***Міхнюк У. Паўлаў Я.** Канстанцін Езавітаў: матэрыялы да біяграфіі. Маладосць, 1995, №1.*

ДАЙДЖЕСТ

Буш отдал приказ сбить четвертый "Боинг"

Президент США Джордж Буш.

Вице-президент США Ричард Чейни подтвердил, что 11 сентября президент США Джордж Буш отдал приказ ВВС США сбить пассажирский "Боинг", который был угнан террористами и двигался в тот момент на Вашингтон. Об этом Чейни заявил в воскресенье, выступая в эфире телекомпании NBC. По его словам, после первых трех воздушных атак в Нью-Йорке и Вашингтоне Белый дом знал, что четвертый "Боинг" двигался на столицу. По решению президента США в воздух были подняты самолеты F-16, пилоты которых получили приказ сбить "Боинг" в случае, если он появится над Вашингтоном, передает РИА "Новости". Однако выполнять приказ не пришлось: лайнер разбился под Питсбургом.

"Люди говорят, что это ужасное решение, и это действительно так. Однако Соединенные Штаты должны были бы поступить таким же образом, если бы смогли, чтобы предотвратить атаки на Всемирный торговый центр и Пентагон", — добавил он. Кроме того, Ричард Чейни заявил, что военные действия США против терроризма, "возможно, займут годы".

НТВ.

Талибы грозят третьей мировой войной

В случае нанесения США и их союзниками ударов по территории Афганистана арабский мир должен объединиться и единым фронтом выступить в защиту братьев по вере. С этим призывом к мусульманскому миру сегодня обратился лидер талибов мулла Омар. Теперь все зависит от того, насколько соразмерно ответит Вашингтон на теракты. Если применение силы будет избыточным, мир окажется на грани новой глобальной войны.

Афганское движение "Талибан" готовится к противостоянию с США. Духовный лидер талибов мулла Мохаммад Омар призвал всех мусульман к джихаду против США и защите Афганистана. Выступая по афганскому шариатскому радио, он заявил о том, что каждый мусульманин в случае необходимости должен принести себя в жертву для своей религии. "Целью США, — подчеркнул мулла Омар, — является не захват террориста Усамы бен Ладена, а удар по "истинному исламу". Бен Ладен, по-прежнему настаивают талибы, не причастен к нападениям на Нью-Йорк и Вашингтон.

"Газета. ru".

Южная Корея готова помочь США в нанесении ударов возмездия

Президент Южной Кореи Ким Дэ Чжун направил письмо лидеру США Джорджу Бушу, в котором сообщил, что Южная Корея готова присоединиться к антитеррористической коалиции и поддержать США в борьбе с международным терроризмом Усамой бен Ладеном. В письме, в частности, говорится: "Я хочу заверить Вас, что Республика Корея предоставит Вам всю необходимую помощь и поддержку как близкий Ваш союзник и в соответствии с договором об оборонном сотрудничестве".

ООН переносит основную часть 56-й сессии Генеральной Ассамблеи

Участники 56-й сессии Генеральной Ассамблеи ООН рассматривают вопрос об отмене запланированной на 24 сентября встречи лидеров государств (ожидалось прибытие почти 75 президентов и премьер-министров), которая должна была состояться в рамках нынешней сессии и где со вступительной речью должен был обратиться президент США Джордж Буш. Решение об отмене или переносе сроков этой встречи принимается в связи с последними событиями в США. Как отмечают журналисты, работающие в Нью-Йорке, скорее всего, встреча будет перенесена на более поздние сроки и пройдет уже перед закрытием очередной сессии Генеральной Ассамблеи.

Филиппины предоставят авиа- и морские базы для США

В воскресенье источник, близкий к военному руководству Филиппин, заявил, что Манила может разрешить США использовать свои военные базы для борьбы с "мировым терроризмом". Генерал в отставке Анджело Рейес сообщил, что для этого может быть использована, например, авиабаза Кларк, а также военно-морская база Subic, недалеко от столицы Филиппин. Генерал отметил, что это может быть сделано, несмотря на конституционный запрет на подобные действия, в приоритет международного права.

"Рейтер".

Узбекистан готов предоставить США территорию для ударов по талибам

Правительство Узбекистана готово предоставить США свою территорию и воздушное пространство для удара по Афганистану, несмотря на угрозы талибов наказать соседей, которые будут помогать Америке. Об этом сообщает газета Washington Post со ссылкой на заявление министра иностранных дел Узбекистана Абдулазиза Камилова. В интервью газете Камилов сообщил, что Узбекистан готов обсуждать любые формы сотрудничества по борьбе с терроризмом. "Мы готовы обсуждать любой вопрос, который будет способствовать уничтожению терроризма в нашем регионе и укреплению стабильности", — подчеркнул глава узбекского МИД.

Пока США официально не обращались к Узбекистану с просьбой оказать им какое-либо содействие, но, как сообщил госсекретарь США Колин Пауэлл, такая просьба может скоро последовать.

"Вашингтон Пост".

За последние дни в США продано несколько сот тысяч национальных флагов.

Пропали без вести...

"КоммерсантЪ": Пентагон приступит к военным действиям 30 сентября

Обозреватель газеты "КоммерсантЪ" Афанасий Сборов опубликовал аналитическую статью, согласно которой военный удар Соединенных Штатов будет нанесен 30 сентября. Опираясь на сообщения Reuters, журналист делает вывод, что дата прибытия двух последних танкеров с керосином и дизельным топливом на американские военные базы в индийском океане и Испании станет той точкой, "от которой начнется уже почасовой отсчет времени начала операции". По расчетам "Коммерсанта", это должно произойти 29—30 сентября.

На данный момент не очевидно, какая страна станет объектом атаки: "Ричард Чейни ясно заявил, что силовые действия против террористов "займут, возможно, годы". Афганистан так долго точно не продержится, — отмечает обозреватель "Коммерсанта", — Да и список 19 угонщиков, обнародованный ФБР, ясно показывает на иного адресата акции возмездия. Подавляющее большинство из списка — выходцы из Саудовской Аравии и ОАЭ". Далее в статье приводятся различные доказательства того, что террористы намеренно стремились обратить внимание ФБР на Саудовскую Аравию: фальшивые удостоверения личности, документы на арабском языке, "забытое" завещание одного из террористов.

"Столь навязчивая демонстрация арабско-саудовского следа наводит на мысль, что за терактами на самом деле стоят не арабы, а те, кто хотел бы направить слепую ярость Америки прежде всего на Саудовскую Аравию — главного союзника США в регионе и основного поставщика нефти. Заинтересованных в подобном столкновении достаточно много — это могут быть и неарабские нефтяные державы, и геополитические конкуренты США. И в Вашингтоне не могут всего этого не понимать", — отмечает обозреватель "Коммерсанта".

МИД Германии опроверг данные CNN о числе жертв терактов в США

Министерство иностранных дел Германии опровергло сообщение американской телекомпании CNN, которая заявила, что после террористического нападения на Всемирный торговый центр в Нью-Йорке пропавшими без вести считаются более 500 граждан ФРГ. Официальный представитель министерства заявил, что на самом деле число немцев, с которыми пока не удалось установить контакт после теракта в Нью-Йорке, не превышает 270 человек.

Deutsche Welle.

ФУТБОЛЬНЫ АГЛЯД

Настаўнікі і вучні

Чарговы тур першынства Беларусі па футболе, які адбыўся ў выхадныя дні, яшчэ больш вызначыў прэтэнзіі двух калектываў на чэмпіёнства. Бабруйская "Белшына" і барысаўскі БАТЭ атрымалі чарговыя перамогі дома, прычым уладальнік Кубка з лікам 3:1 пераадолеў у Бабруйску сталічных аўтазаводцаў, якія яшчэ могуць, пры добрым для іх раскладзе на фінішы сезона, нават замахнуцца на золата ці серабро.

Прынцыповым атрымаўся паядынак у Мазыры паміж мясцовай "Славіяй" і мінскім "Дынама". Менавіта гэтыя клубы і гродзенскі "Нёман-Белкард" могуць пастарачацца за першае месца з лідэрамі. Акрамя таго, цікава было паназіраць за "барацьбой" на трэнерскім мосціку былых трэнера і вучня: Эдуарда Васільевіча Малафеева з Паўлам Раднёнкам.

Пасля паражэння ў адборачным матчы да чэмпіянату свету ўкраінцам мэтр заявіў аб сваім намеры патрэніраваць беларускі калектыў і, нягледзячы на ўдалую гульню са зборнай Польшчы, здзейсніў сваю мару: афіцыйна стаў трэнерам-кансультантам свайго "дзецішча", якому аддаў столькі гадоў жыцця, — мінскага "Дынама". Гэты крок галоўнага настаўніка нацыянальнай дружыны можна толькі вітаць, таму што практыка, нягледзячы на розны ўзровень паміж рэспубліканскім чэмпіянатам і міжнароднымі спаборніцтвамі, навят і для вопытнага спецыяліста ніколі не будзе залішняй.

Калі прааналізаваць заяўкі ўсіх вядомых беларускіх футбольных каманд, дык нечакана заўважаеш, што, напрыклад, у адной трэці з іх "рулююць" былыя вучні настаўніка "белагалубых" Эдуарда Васільевіча... Міркуйце самі. Брэсцкае "Дынама" ўзначальвае Сокал, навапалацкі "Нафтан" — Зыгмантовіч, "Маладзечна-2000" — Рубцоў, "Славію" — Раднёнак, абавязкі галоўнага трэнера мінскіх дынамаўцаў выконвае Кандрацьеў... А калі прыгадаць яшчэ прозвішчы Пудышава, Курнева, іншых, якія таксама маюць прамыя адносіны да "гнязда" Малафеева, і таму да футбола таксама, дык задумаешся: ці не ўзнікненне гэта новай нацыянальнай футбольнай ідэі? Можа, яна нарэшце і выведзе беларускі футбол на добры шлях? А першыя крокі ў гэтым накірунку бачны зараз у дасягненнях зборнай. На жаль, толькі ў ёй.

Паядынак на берагах Прыпяці завяршыўся безгалявой нічыёй — 0:0. Не асароміўся настаўнік, і быў прыкладным вучань. Але страта двух ачкоў азначае, што адрыў ад "салодкай парачкі", "Белшыны" і БАТЭ, яшчэ павялічыўся і, аб'ектыўна кажучы, Малафееў і Раднёнак разам са сваімі падапечнымі могуць разлічваць, хутчэй за ўсё, толькі на бронзавыя медалі турніру, хоць аб гэтым мараць яшчэ гродненцы і "Тарпеда-МАЗ". Астатнія клубы, пачынаючы з "Гомеля", селета аб узнагародах могуць забыцца. А некаторыя з іх, "Ведрыч-97" і "Нафтан", у першую чаргу, з'яўляюцца ўжо галоўнымі кандыдатамі на вылет з вышэйшай лігі.

З тэмай "Настаўнік і вучань" я сустрэўся зноў, калі наведаў традыцыйны мемарыял па футзалу памяці выдатнага спартыўнага журналіста Аляксандра Патровіча Майскага, які напрыканцы свайго жыцця працаваў аглядальнікам у газеце "Народная воля". У спаборніцтвах, што праходзілі ў мінскім спарткомплексе на Уручча (усяго ўдзел узялі восем каманд), [illegible]

Арганізатарам мемарыяла, па свайой сутнасці, з'ўляецца адзіны чалавек, добры журналіст у нядаўнім мінулым, зараз удачлівы футбольны функцыянер, якому належыць, дарэчы, ідэя правядзення і "Фан ліці". Сяргей Раманоўскі, настаўнікам якога яшчэ ў час працы ў газеце "Физкультурник Белоруссии" быў Аляксандр Патровіч. [illegible]

На жаль, добрае сэнта было сапсавана непрыемнай канцоўкай. У спарткомплексе за ўдзельнікамі турніру і зусім нешматлікай аўдыторыі гледачоў спецыяльна завітаў "Народны артыст" Беларусі па футболе, які радавалі прыкладна цудоўны канцэрт. Але паслярымяні закрыцця амаль усе глядачы пакінулі трыбуны і пасля ўсяго паўтаралі ўжо адно: на вялікім рахунку, да памяці Аляксандра Патровіча Майскага. Сам канцэрт усё ж адбыўся...

Дазвольце мне праз "Народную волю", якая з'яўляецца інфармацыйным спонсарам турніру, папрасіць прабачэння ў членаў каманды "ART-STARS", спевакоў Альберта Скаралуда, Сяргея Наско, Анатоля Ялдускага, Дзмітрыя Смольскага і асілка Вячаслава Харанекі за бескультур'е іншых.

Уладзімір ДАЎЖЭНКА.

Увага! Футбольны конкурс!

6 кастрычніка адбудуцца апошнія адборачныя матчы чэмпіянату свету па футболе сярод каманд пятай еўрапейскай групы.

Упершыню ў гісторыі беларускага спорту нацыянальная зборная Беларусі мае шанс трапіць на сусветнае першынство. Газета "Народная воля" прапануе прыняць удзел у конкурсе, у якім Вы павінны адказаць на некалькі пытанняў.

Першае. З якім лікам завершыцца сустрэча паміж зборнымі Уэльса, Беларусі? (За правільна ўказаны вынік налічваецца 5 ачкоў).

Другое. Якое месца зойме ў групе зборная Беларусі? (3 ачкі).

Трэцяе. Ці будуць гуляць у гэтым матчы Аляксандр Хацкевіч і Валянцін Бялькевіч? (4 ачкі).

Чацвёртае. Хто стане сапернікам другой каманды групы 5 у серыі плэй-оф? (3 ачкі).

Пераможцам стане ўдзельнік, які набярэ ў суме большую колькасць ачкоў. Ён будзе ўзнагароджаны спецыяльным каштоўным прызам ад рэдакцыі. У выпадку, калі пераможцамі стануць адразу два ці некалькі аматараў футбола, перавага будзе аддадзена ўдзельніку, які прад'явіць у рэдакцыю копію падпіснога квітка на апошні квартал бягучага года на "Народную волю".

Апошні тэрмін дасылкі адказаў (на купоне ў канверце, па паштовым штэмпелі 22 кастрычніка ўключна). Наш адрас: **220030, г.Мінск, вул.Энгельса, 34 а, "Народная воля". На конкурс.**

Ксеракопіі квіткоў да конкурсу не прымаюцца.

Жадаем поспехаў!

КУПОН НА ЎДЗЕЛ У КОНКУРСЕ

Чэмпіянат свету па футболе

1. Уэльс ___ : ___ Беларусь

2. ______________________

(Другое, трэцяе)

3. ______________________

Так, не

4. ______________________

(Англія, Германія)

Прозвішча, імя, імя па бацьку ______________________

Адрас ______________________

Тэлефон ______________________

Вторник, 18 сентября

БТ

Техническая профилактика до 15.00
15.00, 18.00, 00.25 Новости.
15.20 "Все на орбиту!" Познавательный сериал для детей (Международный Французский Канал).
15.30 "Маленькие Эйнштейны". Сериал для детей (Германия).
15.55 "Пять чудес".
16.05 "5 х 5". Информационно-развлекательная программа для старшеклассников.
16.45 "Фармацевтической компании "Гедеон Рихтер" — 100 лет". Видеофильм.
17.00 "Дед Авсей и Палашка", "Обескураженный Савка". Короткометражные худ.фильмы Белорусского телевидения.
18.20 Зона Икс.
18.30 "Москва — Минск".
18.55 Л.Олин в романтической комедии **"Польская красавица"** (США).
20.40 Колыбельная.
21.00 Панорама. Информационный канал.
22.00 В.Машков в приключенческом фильме **"Аляска, сэр!"** (Россия).
23.45 Спорт-курьер.
23.55 Ток-шоу "Дела житейские".

ОРТ

08.00, 11.00, 17.00, 22.30 Новости.
08.15 "Земля любви". Телесериал.
10.10 "Смехопанорама".
10.50 "Библиомания".
14.45 "Узник замка Иф". Художественный фильм.
16.00 "Большая стирка".
17.20 "Дикие звезды Голливуда". Заключительная серия.
17.50 "Земля любви". Телесериал.
18.50 Мини-сериал **"Сияние".**
20.00 "Время".
20.40 Комедия **"Неисправимый лгун".**
22.10 "Мастер без Маргариты". Спецрепортаж.
22.55 "Цивилизация".
23.25 Приключенческая комедия **"Терракотовый воин".**

РТР

08.00 "Вести".**10.00** "Вести".**19.00** "Вести".
08.15 "Моя семья".
09.10 "Диалоги о животных".
10.30 "Санта-Барбара" (США). Телесериал.
16.00, 22.00 "Вести" + "Подробности".
16.30 "Экспертиза РТР".
17.00 "Возвращение в Эдем" (Австралия — США). Телесериал.
18.00 "Воровка". Телесериал.
19.35 "Местное время". "Вести — Москва".
19.55 Остросюжетный фильм **"Обычные подозреваемые".**
22.30 "Местное время". "Вести — Москва".
22.40 Трагикомедия **"Попутчики".**
00.40 Прогноз погоды.

КУЛЬТУРА

07.00, 23.20 Программа передач.
07.05, 11.30, 17.30, 23.00 "Новости культуры".
07.30 "Памяти Станислава Ростоцкого".
07.40 Лирическая киноповесть **"На семи ветрах".**
09.25 "В вашем доме". Татьяна Гринденко и Владимир Мартынов.
10.10 Сериал "Ольга Сергеевна".
11.45 Историко-революционная драма "Восемнадцатый год".
13.30 "Вместе с Фафалей".
13.40 "Межа". Мультфильм.
14.00 "Дело житейское".
14.30 "Сценограмма".
15.00 Новости.
15.10 "Кино — детям". "Морской лев Солти" (1994). Телесериал.
15.35 "Документальный экран".
16.25 "Ноу-хау". Тележурнал.
16.40 "Российский курьер".
17.05 "Сверхнаука". "Андроиды".
17.50 "Дворцовые тайны". "Монплезир" в Петергофе".
18.15 Сериал **"Маргерит Волан".**
19.00 "Арабеск".
19.15 "Из собрания ГМИИ имени А.С.Пушкина". "Давид".
19.45 "Спокойной ночи, малыши!".
20.00 "Цитаты из жизни". Летчик-испытатель Марина Попович.
20.40 "Памяти Станислава Ростоцкого".
20.50 Лирическая киноповесть "На семи ветрах".
22.30 "Форма".

НТВ

05.00, 05.30, 06.00, 06.30, 07.00, 07.30, 09.00, 11.00, 13.00, 15.00, 18.00, 21.00, 23.05 Сегодня.
05.15, 06.20, 13.25, 17.40 Криминал.
05.20 Впрок.**07.15** Впрок.
05.35, 06.40 Афиша.
05.45 Наши любимые животные.
05.50 Большие деньги.
06.35 Карданный вал.
06.50 Большие деньги.
07.25 Наши любимые животные.
07.40 Карданный вал.
07.50 Сериал **"Дальнобойщики".**
09.20 "Большой секрет для маленькой компании".
10.20 Путешествия натуралиста.
11.25 Детектив **"Зеленый фургон". 2-я серия.**
13.40 Афиша.
13.50 Ток-шоу "Просто Марина".
15.30 Сериал **"Салон красоты".**
16.40 Сериал **"Скорая помощь".**
18.45 Футбол. Лига чемпионов. "Спартак" (Москва) — "Фейеноорд" (Нидерланды).
21.55 Сериал **"Скорая помощь".**
23.30 Гордон.
00.15 Дневник Лиги Чемпионов.
01.00 Футбол. Лига чемпионов. "Ювентус" (Италия) — "Селтик" (Шотландия).

TV-6

05.45, 14.20, 16.30, 00.25 Дорожный патруль.
06.00, 06.30, 07.00, 07.30, 08.00, 10.00, 14.00, 16.00, 18.00, 20.00 Сейчас.
06.10, 06.40, 07.15 День за днем.
07.40, 20.30 Тушите свет.
07.50 Назло.
08.25 "За гранью возможного".
09.10, 09.20 "Спасибо за покупку!".
10.25 Сериал **"Тело и душа".**
11.35 Сериал **"Следствие ведут Знатоки".**
13.20 Сериал **"Женщина с характером".**
14.35 "Спасибо за покупку!".
14.50 100 чудес света. "Австралийские аборигены".
16.50 Сериал **"Бандитский Петербург".**
18.45 Сериал **"Бандитский Петербург".**
20.45 Сериал **"Улицы разбитых фонарей".**
22.00 Грани.
22.40 Худ.фильм **"Провокатор".**

СТВ+RenTV

06.00 "Икс-мен". Мультсериал.
06.30 "Кот по имени Ик". Мультсериал.
07.00 "Таинственные рыцари Тир На Ног". Сериал.
07.30 "Мурашки". Сериал.
08.00 Международные спортивные новости на СТВ.
08.15 Новости СНГ.
08.30 "Автопанорама".
08.45 "Киноафиша Минска".
08.50 "Виртуальный мир".
09.00 Боевик **"Побег с ускорением".**
11.10 "1/52". Спортивное обозрение.
11.30 "Случайный свидетель".
12.00, 15.00, 18.00 Новости СТВ.
12.15 "Перекресток". Музыкально-развлекательная программа.
12.45 Программа "Тайны Старой площади" — "Сталин и Гитлер".
14.00 "Медики". Сериал.
15.15 Кулинарные рецепты от ресторана "Лесной".
15.30 "Мурашки". Сериал.
16.00 "Кот по имени Ик". Мультсериал.
16.30 "Икс-мен". Мультсериал.
17.00 "Чертенок". Теленовелла.
18.15 Международные спортивные новости на СТВ.
18.30 "Кто я...".
18.45 "Автопанорама".
19.00 Информационно-аналитическая программа "Тема дня".
19.15 "Вечарніца".
19.30 Мелодрама **"Правила дома виноделов".**
21.55 "Медики". Сериал.
23.00 Новости "СТВ-24 часа".
23.30 "Виртуальный мир".
23.45 Мюзикл "Папа — длинные ноги".
02.15 Музыкально-развлекательная программа "Ночной разговор с Алексеем Лушниковым".

Адрас рэдакцыі:
220030, Мінск, вул.Энгельса, 34а.
Прыёмная: (017) 206-68-71.
Тэл./факс рэкламнага аддзела: 206-69-04.
E-mail : nv@irex.minsk.by
http://nv.promedia.minsk.by

Індэкс 63222.

Заснавальнік і галоўны рэдактар Іосіф СЯРЭДЗІЧ

У сувязі з адсутнасцю магчымасці рэдакцыя матэрыялы не рэцэнзуе і не вяртае, права ўступлення ў перапіску пакідае за сабой. За інфармацыю, размешчаную ў рэкламных аб'явах, рэдакцыя не адказвае. Могуць друкавацца матэрыялы, у якіх пазіцыя аўтараў не падзяляецца газетай.
Рэгістрацыйнае пасведчанне №246. Нумар газеты надрукаваны з дыяпазітываў у ПП "Мэджык". Адрас: г. Мінск, вул. Кнорына, 50. Падпісаны ў друк у 15.00. Фармат А-2. Тыраж: 43 240 экз. Заказ № 745.